

Konkurences padome

Brīvības iela 55, Rīga, LV-1010, tālr. 67282865, fakss 67242141, e-pasts pasts@kp.gov.lv, www.kp.gov.lv

Rīgā

10.08.2022. Nr. 1.7-2/753

Uz 19.07.2022 Nr. 2-5.1/2436

Ogres novada pašvaldībai

Par SIA “MS siltums”

Konkurences padome (turpmāk – KP) ir saņēmusi Ogres novada pašvaldības (turpmāk – Pašvaldība) iesniegumu, kurā lūgts sniegt KP atzinumu par izvērtējumu (turpmāk – Izvērtējums) par Pašvaldības līdzdalību kapitālsabiedrībā SIA “MS siltums”.

Priekšnoteikumi publiskas personas līdzdalībai kapitālsabiedrībā ir noteikti Valsts pārvaldes iekārtas likuma (turpmāk – VPIL) 88. panta pirmajā daļā, proti, tiek novērsta tirgus nepilnība, radītas preces vai pakalpojumi vai pārvaldīti īpašumi, kas ir stratēģiski svarīgi valsts vai pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai vai valsts drošībai.

Savukārt, lai pamatotu, ka citādā veidā nav iespējams efektīvi sasniegt minētā panta pirmajā daļā noteiktos mērķus, publiskai personai ir nepieciešams veikt paredzētās rīcības juridisko un ekonomisko izvērtējumu, t.sk. ietekmes uz konkurenci izvērtējumu un iespējamo konkurences neitralitātes risku izvērtējumu, kā arī konsultēties ar kompetentajām institūcijām konkurences aizsardzības jomā un komersantus pārstāvošajām biedrībām vai nodibinājumiem.

Ņemot vērā, ka ir veikts VPIL 88. panta otrajā daļā paredzētais rīcības juridiskais un ekonomiskais izvērtējums, kā arī viedokli ir sniegušas biedrība “Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera” (turpmāk – LTRK) un biedrība “Latvijas siltumuzņēmumu asociācija” (turpmāk – LSUA), KP sniegs atzinumu par Pašvaldības līdzdalības saglabāšanu kapitālsabiedrībā.

LTRK cita starpā norādījusi, ka tās ieskatā Pašvaldība ar savu līdzdalību kapitālsabiedrībā nodrošina pakalpojumus, kas ir stratēģiski svarīgi Pašvaldības administratīvās teritorijas attīstībai, un tās līdzdalība kapitālsabiedrībā ir jāsaglabā.

LSUA norādījusi, ka siltumapgāde ir stratēģiski svarīga nozare, jo nodrošina sabiedrisko pakalpojumu un šajā nozarē infrastruktūras attīstībai ir nepieciešami lieli kapitālieguldījumi ar ilgu atmaksāšanās laiku. Projektu, kas realizēti, piesaistot Eiropas Savienības (turpmāk – ES) līdzfinansējumu, tiek noteikts pēcuzraudzības periods, kā laikā projektā radītais īpašums vai īpašums, kas guvis labumu projekta rezultātā, nedrīkst mainīt īpašnieku vai arī nedrīkst tikt iznomāts. Kā arī LSUA norādījusi, ka siltumapgāde ir nozare ar augstu kvalitātes standartu un augstām vides prasībām, jo patērētāji ir iedzīvotāji un standarta pazemināšana nav pieļaujama.

Saskaņā ar Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrā norādīto informāciju 100 %

SIA "MS siltums" kapitāldaļu pieder Pašvaldībai.¹

Izvērtējumā norādīts, ka SIA "MS siltums" pamatdarbības veids ir siltumenerģijas ražošana un nodošana siltumenerģijas apgādes sistēmas operatoram (Ogres pilsētā SIA "Ogres Namsaimnieks"). SIA "MS siltums" šobrīd nesniedz un nākotnē neplāno sniegt papildu pakalpojumus.

SIA "MS siltums" pamatdarbība tiek finansēta no pašu ieņēmumiem, sniegto pakalpojumu cena nosedz pakalpojuma izmaksas. Visa izbūvētā siltumapgādes infrastruktūra ir SIA "MS siltums" īpašums.

SIA "MS siltums" nodrošina siltumenerģijas ražošanu (100 % izmantojot atjaunojamus energoresursus – šķeldu, granulas), piegādi (pārvade un sadale) un tirdzniecību Ogres pilsētā, Madlienas, Suntažu, Ķeipenes, Lauberes un Meņģeles pagastos un atsevišķiem nekustamo īpašumu apsaimniekotājiem (SIA "Tilbe", Pansionāts Madliena un SIA "Madliena 2").

Siltumapgādes pakalpojuma saņēmēji SIA "MS siltums" pakalpojuma sniegšanas robežās ir daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas, Pašvaldības iestādes, fiziskas personas un juridiskas personas iepriekšminētajās teritorijās, kas uzskatāmas par SIA "MS siltums" sniegto pakalpojumu konkrēto ģeogrāfisko tirgu (siltumapgādes tīkla robežām, kuru ietvaros ir iespējams veikt siltumenerģijas piegādes klientiem).

Iespējamie SIA "MS siltums" siltumenerģijas ražošanas, pārvades un sadales, tirdzniecības konkurenti ir Pašvaldības kapitālsabiedrības SIA "Ogres Namsaimnieks", SIA "LIELVĀRDES REMTE", SIA "Ikšķiles māja", SIA "Ķeguma stars" un blakus esošo pašvaldību administratīvajās teritorijās esošie siltumapgādes uzņēmumi.

Pašvaldība norāda, ka siltumenerģijas pārvades un sadales pakalpojuma sniegšanā konkurence starp tirgus dalībniekiem nav pietiekama, jo vēsturiski var būt izveidojies dabiskais monopols, kas izskaidrojams ar infrastruktūras izveidi un uzturēšanu un šo pakalpojumu sniegšanas tirgū vairāku konkurējošu tirgus dalībnieku darbība var nebūt iespējama un nebūtu lietderīga, t.sk., ņemot vērā, ka Pašvaldības teritorijā izbūvētā siltumapgādes infrastruktūra nav atsavināma vai nododama lietošanā citam komersantam, ja tās izbūvei un attīstīšanai ir tikuši piesaistīti ES finanšu instrumentu līdzekļi. Līdz ar to Pašvaldība secinājusi, ka siltumenerģijas pārvades un sadales pakalpojuma sniegšanā, konkrētā ģeogrāfiskā tirgus robežās pastāv tirgus nepilnība.

No norādītajām Pašvaldības kapitālsabiedrībām SIA "MS siltums" ražo vislielāko siltumenerģijas apjomu (vidēji 61% no kopējā saražotā siltumenerģijas apjoma novadā), kā arī investē vislielāko finanšu līdzekļu apjomu siltumapgādes jomas attīstībā un modernizēšanā².

Šobrīd siltumenerģijas ražošanas un siltumenerģijas tirdzniecības pakalpojuma sniegšanā ir novērojama tirgus nepilnība, kas ir vēsturiski izveidojušā konkrētā ģeogrāfiskā tirgus ietekme, kas izskaidrojama ar raksturīgas infrastruktūras izveidi un uzturēšanu.

Pašvaldības lēmums par līdzdalību kapitālsabiedrībā nelikvidē stimulu privātās uzņēmējdarbības attīstībai, t.i., ja, mainoties apstākļiem, šo pakalpojumu sniegšanas tirgū, ienāks privātā sektora tirgus dalībnieki, to saražoto siltumenerģiju būs iespēja realizēt Energētikas likuma 48. panta un 49. panta noteiktajā kārtībā.

Tāpat Pašvaldība norāda, ka iespējamo ilgtermiņa seku ietekmes būtiskumu uz patērētājiem, ja Pašvaldība neiesaistītos SIA "MS siltums" darbībā, ir grūti modulēt pie

¹ Pieejams: <https://info.ur.gov.lv/#/legal-entity/40103666190>

² Pēdējo sešu gadu laikā ar ES fondu līdzfinansējuma atbalstu SIA "MS siltums" kopumā ir realizējusi 12 projektus. Investīciju apjoms 13,3 milj. EUR apmērā, no kurām 4,8 milj. EUR ir finansēti ar ES fondu līdzfinansējumu.

Būtiskākie ieguvumi no realizētajiem investīciju projektiem – fosilā kurināmā samazināšana Ogres pilsētas centralizētajā siltumapgādē (vairāk kā 70 % siltumenerģijas tiek saražots no atjaunojamiem energoresursiem, samazinātas ražošanas izmaksas, pilsētvides gaisa kvalitātes uzlabošanās, viens no zemākajiem siltumenerģijas gala tarifiem Latvijā.

mūsdienu esošās ekonomiskās situācijas, siltumtrašu un katlumāju tehniskā stāvokļa, izejvielu pieejamības un iegādes cenu svārstībām tirgū. Pašvaldība norāda, ka šobrīd var prognozēt, ka tas radītu lielāku zaudējumu patērētājiem (caur vides, ekonomisko, sociālo ieguvumu nenodrošināšanu noteiktā kvalitātē), nekā Pašvaldības (tās kapitālsabiedrības) darbības turpināšana tirgū.

Sniedzot siltumapgādes pakalpojumu, SIA "MS siltums" nodrošina privāto uzņēmēju uzņēmējdarbības attīstības nosacījumus, neradot negatīvu ietekmi uz privātajiem uzņēmējiem un konkurences procesu kopumā citos tirgos, kā arī neierobežo jaunu tirgus dalībnieku ienākšanu un negatīvi neietekmē resursu pieejamību šajos tirgos, kur pastāv konkurence.

Nemot vērā, ka izbūvētā siltumapgādes infrastruktūra ir SIA "MS siltums" īpašums, privātam pakalpojumu sniedzējam būtu neiespējami nodrošināt drošu un kvalitatīvu siltumapgādes pakalpojumu sniegšanu bez nepieciešamās infrastruktūras, jo alternatīvas infrastruktūras izbūvei ir nepieciešami lieli kapitālieguldījumi.

Iepazīstoties ar Izvērtējumu un izdarītajiem secinājumiem attiecībā uz siltumenerģijas ražošanas, pārvades, sadales un tirdzniecības pakalpojumiem, KP norāda, ka saskaņā ar Enerģētikas likuma 51. panta pirmo daļu pašvaldības, veicot likumā noteikto pastāvīgo funkciju, organizē siltumapgādi savā administratīvajā teritorijā, kā arī veicina energoefektivitāti un konkurenci siltumapgādes un kurināmā tirgū³.

Tā kā centralizētā siltumapgāde (pārvade un sadale) un siltumenerģijas ražošana un tirdzniecība ir atsevišķi pakalpojumi, secināms, ka centralizētās siltumapgādes pārvades un sadales pakalpojumu sniegšanas tirgū vēsturiski var būt izveidojies dabiskais monopols, kas izskaidrojams ar infrastruktūras izveidi un uzturēšanu un šo pakalpojumu sniegšanas tirgū (konkrētajā ģeogrāfiskajā tirgū) vairāku konkurējošu tirgus dalībnieku darbība var nebūt iespējama. Līdz ar to, KP atzīst, ka SIA "MS siltums" sniegtie siltumenerģijas pārvades un sadales pakalpojumi ir atzīstami par stratēģiski svarīgiem pakalpojumiem VPIL 88. panta pirmās daļas 2. punkta izpratnē.

Attiecībā uz siltumenerģijas ražošanas pakalpojumu sniegšanu, kā norādīts Izvērtējumā, Pašvaldības teritorijā siltumenerģijas ražošanas pakalpojumus nodrošina kopumā piecas Pašvaldības kapitālsabiedrības dažādās Pašvaldības administratīvās teritorijās (SIA "MS siltums" un SIA "Ogres Namsaimnieks") darbības ģeogrāfiskā teritorija pārkļājas, nodrošinot siltumenerģijas ražošanu gala patērētājiem Ogrē).

SIA "MS siltums" kā lielākais siltumenerģijas ražotājs Pašvaldības teritorijā, saražoto siltumenerģiju realizējis, bet secināms, ka pārējās četras iepriekšminētās Pašvaldības kapitālsabiedrības to saražoto siltumenerģiju izmantojušas siltumapgādes nodrošināšanai to licences darbības zonās.

Tādējādi KP norāda, ja konkrētajā administratīvajā teritorijā nav citu tirgus dalībnieku, kas nodrošinātu siltumenerģijas ražošanas un tirdzniecības pakalpojumus, pirmšķietami var secināt, ka atbilstoši VPIL 88. panta pirmās daļas 1. punktam SIA "MS siltums", nodrošinot siltumenerģijas ražošanu un tirdzniecību, novērš tirgus nepilnību.

Vienlaikus, tā kā šo pakalpojumu sniegšanas tirgū potenciāli ir iespējama konkurence, gadījumā, ja šo pakalpojumu sniegšanas tirgū vēlētos ienākt citi, t.sk. privātie tirgus dalībnieki, siltumenerģijas apgādes sistēmas operatoram savā licences darbības zonā atbilstoši Enerģētikas likuma 48. un 49. pantam jānodrošina iespējas arī citiem, t.sk. privātajiem tirgus dalībniekiem realizēt to saražoto siltumenerģiju.

Tāpat, ņemot vērā, ka administratīvi teritoriālās reformas rezultātā Pašvaldība ir kapitāla daļu turētājs kapitālsabiedrībās, kuru darbības veidi pārkļājas (SIA "MS siltums", SIA "Ogres Namsaimnieks", SIA "LIELVĀRDES REMTE", SIA "Ikšķiles māja", SIA "Ķeguma stars"), KP aicina līdzdalības pārvērtēšanas ietvaros Pašvaldību vērtēt šo kapitālsabiedrību iespējamo

³ Enerģētikas likums, sk. <https://likumi.lv/ta/id/49833-energetikas-likums>

reorganizāciju, piemēram, tās apvienojot, papildinot Izvērtējumu un iekļaujot tajā informāciju par izdarītajiem secinājumiem⁴.

Priekšsēdētājs

J. Gaiķis

⁴ Par izdarītajiem secinājumiem informējot KP.